

Turbógyors akácfajta

Akár kétszeres növedéket is produkál

A Hungaroplant Kft. a NÉBIH Erdészeti Szaporítóanyag Felügyeleti Osztályával, az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag TermékTanáccsal és a Magyar Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségével együttműködve osztotta meg tapasztalatait a Turbo Obelisk nemesakác termesztési kísérleteinek eredményeiről, 2019 ősz végén.

Az erdőmérnök *Kapusi Imre* nemesítésére alapozva szelektálta a *Silvanus Csoport Kft.* az új vegetatív akácklónokat. Magtermesztő ültetvényükben termesztett magokból csemetét nevelnek, az a generatív vonal. 12 évvel ezelőtt a szakember nyomdokain indultak el, azt követően fejlesztették ki az új Obelisk fajtákat, ahol az elnevezés a fajta törzsének egyenességére és vastagságára, a Turbo pedig a növekedés gyorsaságára utal. Az úgynevezett „árbóca-akác” klónfajtákat még az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) kezdte szelektálni és szaporítani, de sajnos nem kerültek be a köztermesztésbe.

Telepítésre, területhasznosításra

„Az árbócaakácnál gyorsabban nő a Turbo Obelisk fajtákkal most értünk el oda, hogy kijelenthetjük, ezek a fajták bizonyíthatóan jól fejlődnek, akár kétszeres növedéket is produkálnak feleannyi idő alatt. Kidolgoztuk a legújabb fajták szaporítási és termesztéstechnológiáját üzemi méretű kísérleti ültetvények létrehozásával. A legígéretesebb fajtákat fajtaminősítésre bejelentettük, ami egyúttal a szaporítási és forgalomba hozatali engedélyt is jelenti.” – mondta el *Németh Jenő* erdőmérnök, a *Silvanus Csoport* ügyvezetője a bemutatón.

A több mint harminc éve piacon lévő árbócaakácfajta és a Turbo Obelisk fajták használata többszörös értékhozamot eredményez, fogalmazott a szakember.

Az elmúlt 18 évben a telepített facsemeték több mint 50 százaléka akác volt a magyarországi erdőültetvényekben. Valószínűleg az elkövetkező időszakban is ugyanez lesz az arány, hiszen rengeteg olyan terület van az országban, amit mással nem lehet hasznosítani.

A magyar mezőgazdasági területekből körülbelül hatszázezer hektáron az agrártámogatások ellenére is nullszaldó vagy akörüli a profit. Ezeket célszerű lenne más módon hasznosítani.

Emellett a klímaváltozás okozta szélsőségek is abba az irányba hatnak, hogy a hagyományos szántóföldi kultúráknál csökken a nyereség.

Az erdőültetéseknél és az ültetvényeknél más a helyzet. A kimondottan fa-termesztési célú ültetvényeknél cél a minél értékesebb faanyag kitermelése, hiszen minél többet szeretne nyerni a gazdálkodó a gyenge adottságú terület-

olyan lesz, mint a telepített. Tehát nem kell újratelepíteni és a faanyag minősége is jó lesz.

A témában hazánkban először tartottak szakmai rendezvényt, ahol bemutatották a tápiószelei két éves kísérleti akácültetvényt és a hat éves csemői ültetvényt. Nemesítési eljárásokkal, termesztési technológiával, fatömeghozamokkal, területhasznosítással és a szén-dioxid-megkötés adataival ismerkedhetnek meg a szakemberek.

Németh Jenő véleménye szerint önmagában a fajták szén-dioxid-megkötéséből is meg lehetne élni, ha ezt kifizetnék minden évben a gazdáknak. Ez az összeg a gyors növekedés miatt akár százezer forint is lehet hektáronként és

Dr. Horváth Sándor és Németh Jenő

teken is. Az új akácfajtáknál akár 15 év-re is csökkenhet a vágásérettségi kor.

A nemesítők jelenleg több fajtát ajánlanak a termőhely és a termesztés céljainak megfelelően. A célválaszték lehet oszlop vagy rönk, ami függvényében nemcsak a fajta, hanem a javasolt ültetési hálózat is változhat.

A tágabb hálózattal induló ültetvény miatt elmarad a tisztítás és az első növénytérnövelésnél, 6–8 éves korban már jól értékesíthető oszlopanyag kerül ki, így a megtérülés már akkor elkezdődik.

A Turbo Obelisk nemesítésével egy időben 30 hektáros magtermesztő ültetvényt is létesítettek, amelynek a terméséből szaporítják a Turbo magcsemetét. Véghasználatot követően mindkét fajta gyökérsarjról könnyen felújítható, a faanyag minősége ugyan-

évenként. Például az Egyesült Királyságban az erdőültető a mindenkori világpiaci ár alapján megkapja a szén-dioxid-kvóta után járó pénzt.

A rendezvényen felszólaló szakemberek igyekeztek a támogatási rendszerre is hatással lenni, azt javasolva, hogy nyisson utat ezeknek az új fajtáknak, illetve tegyen különbséget a közönséges akáccsemete és a nemesített fajták között.

A résztvevők megfogalmazták, mi-ben szeretnének változást. Jelenleg például a nemesnyár ültetvény telepítését nagyobb összeggel támogatják, mint az akácot, pedig egy akácklón sokkal költségesebb szaporítani, valamint a támogatás elnyeréséhez szükséges telepítési tőzszám is sokkal magasabb az akác esetén.

Nemesítési tematika

Dr. Bach István, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) kandidátusa előadásában részletezte a nemesítés tematikáját. A Turbo Obelisk vegetatív szaporítású fajtacsoport nemesítési célja a kiváló törzsmínőségű és gyors növekedésű, minőségi fatermesztési célt szolgáló fajták előállítására.

A fajtajelöltek az árbócakáchoz mérhető törzsmínőség mellett 18 éves korra olyan fatömeg-termelést adnak, amely az árbócakácosok esetében csak 25–35 éves korra várható.

Az erdőterületek bővítése (Nemzeti Erdőtelepítési Program, Új Magyarország Vidékfejlesztési Program) tervei 27 százalékos erdőszültség elérését, 680 ezer hektár új erdő telepítését célozzák. A nemzeti erdőstratégia az erdőket és az erdőgazdálkodást érintő kihívások közül elsőként tárgyalja a klímaváltozást, ezen belül a klímavál-

tozás mérséklését és a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást, elemezte *ifj. dr. Solymos Rezső* erdőmérnök.

Az ipari célú fás szárú ültetvények létrehozásának célja a fával borítottság mellett a fával mint megújuló erőforrással való ellátottság növelése, ezáltal a fa iránti igénynövekedés okozta, az őshonos erdőállományokra nehezedő fakitermelési kényszer csökkentése.

Az akác nemesítésének célja elsősorban a gyenge termőhelyi adottságú területek potenciális fatermőképességét az átlagnál jobban kihasználó, a várható klímaváltozáshoz jobban alkalmazkodó, minőségi faanyagot adó fajták szelektálása.

Az előadó szerint a Turbo Obelisk nemesített akácfajtákkal történő erdőszültségi technológia a fejlesztési, és a klímaváltozást mérséklő céloknak is meg-

A tápiószelei akác

Horváth János erdőmérnök, méhtenyésztő az intenzív növekedésre szelektált akácklónok ültetvényes termesztésekor a gyakorlati tapasztalatok alapján javasolja a négyzetes hálózat helyett a téglalap hálózatban való telepítést (4 × 2,5 m), ami jobb a gépi ápoláshoz. A hektáronkénti ezres tőszám véleménye szerint elegendő a telepítéskor.

Az ültetvény teljes záródása négyéves korban megtörténik. A nemesített vegetatív szaporítóanyag által biztosított többletjeljesítmény az intenzív technológia során mutatkozik meg. A javasolt alacsonyabb első kiviteli tőszám miatt csökken a szaporítóanyag- és a létesítési költség, könnyebb lesz, és kevesebb sérüléssel jár majd a gépi

Dr. Pogrányi Kálmán tart terepi ismertetést

ápolás. A minőségi hengeresfa elérése érdekében javasolt a törzsek nyesése.

A rendszerjellegű ültetvényes akác-termesztés céljaként *dr. Pogrányi Kálmán* erdőmérnök a szokásosnál alacsonyabb vágásfordulót, a magas iparifa-kihozatal, a felhasználó központú alapanyag-termelést és a meghatározott termesztési célokat teljesítő fajtaválasztékot jelölte meg. Az ültetvényes termesztésnél a teljes termelési rendszer véghasználata 15–20 éves korban következik be. Emellett alternatív termelési rendszerek lehetnek rúd+oszlop 12 éves vágásfordulóval, oszlop 10–12 éves vágásfordulóval, oszlop+rönk 18–20 éves vágásfordulóval.

Megyési Éva

Forrás: Kertészet és Szőlészet/2020/14
Szerkesztette és fotók: **Nagy László**